

Sygn. akt: I Ns 170/20

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2020 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	Asesor sądowy Agnieszka Szufarska
-----------------	-----------------------------------

Protokolant:	St. sekretarz sądowy Katarzyna Witkowska
--------------	--

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2020 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z wniosku A. J.

z udziałem T. K.

o stwierdzenie nabycia spadku po M. F.

postanawia:

I. stwierdza, że spadek po M. F., zmarłej 29 czerwca 2017 r. w T., mającej ostatnie miejsce zwykłego pobytu w T., na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 15 czerwca 2010 r., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Toruniu dnia 22 września 2020 r., nabył z dobrodziejstwem inwentarza syn T. K. w całości;

II. ustala, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt: I Ns 170/20

Uzasadnienie postanowienia z 20 października 2020 r.

Wnioskodawczyni A. J. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po H. F. zmarłej 29 czerwca 2017 r. w T. - na podstawie ustawy. W uzasadnieniu wskazała, że zmarła w chwili śmierci była wdową, pozostawiła dwójkę dzieci - wnioskodawczyni oraz uczestnika T. K.. Żaden ze spadkobierców nie składał oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Uczestnik T. K. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po M. F. na jego rzecz w całości, na podstawie testamentu własnoręcznego z dnia 15 czerwca 2010 r., dołączonego do odpowiedzi na wniosek. Wskazał, że w pkt 3 testamentu spadkodawczyni wydziedziczyła A. J.. Dodał, że spadkodawczyni nie sporządziła w terminie późniejszym innego testamentu.

Na rozprawie wnioskodawczyni wywodziła, że dopiero z odpowiedzi na wniosek dowiedziała się o tym, że spadkodawczyni pozostawiła testament. Wskazała, że kwestionuje podstawę wydziedziczenia jej w testamencie, nie kwestionowała natomiast skuteczności ani ważności testamentu, ani zdolności testowania spadkodawczyni.

Uczestnik podtrzymał swoje stanowisko. Wskazał, że w 1998 r. spadkodawczyni pozostawiła wcześniejszy testament.

Wnioskodawczyni dodała, że wcześniej jej matka sporządziła testament notarialny, który przechowywany był u jej kuzynki i został przez nią zniszczony.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

M. F. zmarła 29 czerwca 2017 r. w T. jako wdowa. Nikogo nie przysposobiła. Pozostawiła dwójkę dzieci A. J. i T. K., nie poosiadała innych dzieci. W skład spadku nie wchodziło przedsiębiorstwo w spadku objęte zarządem sukcesyjnym.

(**dowód** : odpis aktu zgonu k.6, odpis aktu urodzenia k. 7, odpis aktu małżeństwa k. 8, zapewnienie spadkowe A. J. protokół rozprawy z 22 września 2020 r. czas nagrania 00:09:34 - 00:13:51 k. 39v i z 20 października 2020 r. czas nagrania 00:03:45 - 00:05:39 k. 44).

W dniu 3 grudnia 1998 r. M. F., przed notariuszem K. K., sporządziła testament w formie aktu notarialnego, w którym do całości spadku powołała męża L. F., a gdyby on nie mógł lub nie chciał dziedziczyć, w częściach równych swoje dzieci T. K. i A. J..

W dniu 15 czerwca 2010 r. M. F. sporządziła w całości pismem ręcznym, opatrzony datą i podpisem testament własnoręczny, w którym:

1. Odwołała testament notarialny z dnia 3 grudnia 1998 r.;

1. Do spadku w całości powołała syna T. K., wskazując, że opiekuje się nią, pomaga w codziennych potrzebach i zasługuje w pełni na odziedziczenie jej mieszkania po jej śmierci;

2. Wydziedziczyła córkę A. J. I. voto S., wskazując, jako przyczynę wydziedziczenia, zupełne zaniedbanie obowiązku opieki od 18 lipca 2009 r., brak pomocy i kontaktu.

(**dowód:** wypis aktu notarialnego Rep. A nr (...) k. 41, testament z dnia 15 czerwca 2010 roku k.18, protokoły otwarcia i ogłoszenia testamentów k. 38, 45)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ustalił w oparciu o niekwestionowane zapewnienie spadkowe, dowody z dokumentów, pisma przygotowawcze. Sąd za wiarygodne uznał dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy. Zostały one sporządzone przez uprawnione osoby, we właściwej formie i Sąd nie znalazł powodów, aby kwestionować ich autentyczność. Zapewnienie spadkowe złożone przez wnioskodawcę również nie budziło wątpliwości Sądu, nie było kwestionowane przez uczestnika. Autentyczność testamentu własnoręcznego nie była przez nikogo kwestionowana, podobnie jak testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni kwestionowała jedynie zasadność wydziedziczenia jej w testamencie własnoręcznym.

Zgodnie z art. 926 § 1 kodeksu cywilnego (dalej jako: kc) powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe. Dziedziczenie ustawowe wchodzi w grę co do całości spadku, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy lub gdy żadna z powołanych przez niego osób nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 kc). Każda osoba może rozrządzić swoim majątkiem na wypadek śmierci w drodze jednostronnej czynności prawnej, jaką jest testament. Zarówno samo sporządzenie testamentu, jak i jego treść, zależy wyłącznie od woli spadkodawcy. To spadkodawca decyduje bowiem o kręgu spadkobierców, tj. czy będą po nim dziedziczyli spadkobiercy ustawowi, czy też inne osoby.

Ustawodawca przewidział kilka równorzędnych form testamentów zwykłych. I tak, zgodnie z treścią art. 950 kc testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego. Testament może być również sporządzony własnoręcznie (tzw. testament holograficzny art. 949 kc.) w ten sposób, że spadkodawca napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą. Jako wyraz woli spadkodawcy testament musi zawierać oświadczenie jednostronne, zawierające rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci, powołujące do całego lub do części spadku jednego lub więcej spadkobierców. Podkreślenia wymaga, iż obie formy testamentu mają równorzędną moc prawną. Spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament jak i jego poszczególne postanowienia (art. 943 kc). Jeśli spadkodawca tak postanowi, testament późniejszy odwołuje poprzedni w całości (art. 947 kc).

Spadkodawca może powołać do całości spadku jedną lub kilka osób (art. 959 kc). Art. 1008 kc zawiera definicję legalną instytucji wydziedziczenia, która w rozumieniu kodeksu znaczy tyle co pozbawienie prawa do zachowku. Jest ono dopuszczalne w przypadkach wymienionych enumeratywnie w art. 1008 kc.

Zgodnie z treścią art. 1025 § 1 kc zdanie pierwsze sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę.

W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku sąd bada kto jest spadkobiercą (art. 670 kpc zdanie pierwsze). Obowiązek zbadania, kto jest spadkobiercą, dotyczy spadkobierców zarówno powołanych do spadku z ustawy, jak i z testamentu. W tym drugim przypadku, konieczne jest wstępne stwierdzenie, czy spadkodawca pozostawił testament, następnie jego otwarcie i ogłoszenie oraz ewentualne zbadanie zarzutów kwestionujących jego ważność lub skuteczność. Po ustaleniu spadkobierców powołanych do dziedziczenia z mocy testamentu oraz zapisobiorców z tytułu zapisu windykacyjnego nieodzowne jest jeszcze zbadanie okoliczności wyłączających lub ograniczających zdolność spadkobrania (np. art. 927 § 1 i 3 i art. 967 k.c.) oraz stwierdzenie skuteczności zapisu (art. 9812 k.c. tak: J. Gudowski, Kodeks postępowania cywilnego Komentarz pod red. T. Erecińskiego , źródło: LEX).

W ramach tego postępowania, sąd nie bada natomiast jakie składniki wchodzi w skład spadku, ustala jedynie czy w skład spadku wchodzi przedsiębiorstwo w spadku objęte zarządem sukcesyjnym (art. 670 § 2 kpc). Poza kognicją sądu pozostaje również rozstrzygnięcie o zachowku, w tym również ocena podstaw do wydziedziczenia, co do którego właściwa jest droga procesu cywilnego (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 1966 r. III CR 156/66, OSNCP 1967, z. 2, poz. 35).

W realiach niniejszej sprawy spadkodawczyni sporządziła testament w formie aktu notarialnego, a następnie testament własnoręczny. Testament późniejszy spełniał wszystkie wymogi stawiane przez ustawę testamentowi holograficznemu. W kognicji sądu pozostało zbadanie czy spadkodawczyni, w treści rzonego testamentu, jednoznacznie wyraziła wolę co do tego, kto ma być spadkobiercą. Odpowiedź na powyższe była twierdząca. Spadkodawczyni wyraźnie odwołała testament dawniejszy, a następnie złożyła jednoznaczne oświadczenie, zgodnie z którym do całości spadku powołanym został T. K. (art. 959 kc). Powołanie do spadku T. K. było, w świetle obowiązujących przepisów, ważne i dopuszczalne oraz stanowiło przejaw swobody testowania. W postępowaniu nie ujawniono jakichkolwiek okoliczności uzasadniających wadliwość rzonego rozrządzenia, w szczególności wątpliwości takich nie nasuwało zapewnienie spadkowe, ani oświadczenia stron. Z tego powodu, szersze badanie tej kwestii było zbędne i prowadziło do niepotrzebnego przedłużenia postępowania.

W pkt 3 tego testamentu spadkodawczyni zawarła również oświadczenie o wydziedziczeniu córki A. J., podając przyczynę swojej decyzji. W ramach niniejszego postępowania poza kognicją sądu pozostawała kwestia wydziedziczenia, a zwłaszcza badania skuteczności i prawdziwości wydziedziczenia A. J.. Otóż, dla dochodzenia roszczeń z tytułu zachowku, tj. roszczeń o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (art. 991 § 2 k.c.), właściwa jest droga procesu cywilnego. Kwestia ta nie należała do kognicji sądu w niniejszym postępowaniu, bowiem nie miała wpływu na rozstrzygnięcie, co do osoby spadkobiercy.

Ze względu na powyższe, na podstawie art. 1025 § 1 kc, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

O kosztach orzeczono po myśli art. 520 § 1 kpc, zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty związane ze swym udziałem w sprawie.